

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1076

208.21

U-91

1230

208-21

U-91

2010

200

200

Գ. ԳՐԱԶ

ՇՆՄԱԽՈՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾ ՍՐՔՈՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ՈՐ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ (Գ. 31—Ե. 16.)

36678ա.հ.

«Գ. 31. Եւ էջ ի կափառնաում ի քա-
ղաքն գալիլիացւոց, և ո՛ւսուցանէր զնոսա
ի շաբաթսն: 32. Եւ զարմանային ընդ վար-
դապետութիւնն նորա, զի իշխանութեամբ
էր բանն նորա:

«33. Եւ էր ի Ժողովրդեանն այր մի, զոր
ունէր այս գիււի պղծոյ, և աղաղակեաց ի
ձայն մեծ: 34. Եւ ասէ. թուլացո՛ւ զի՛ կայ
մեր և քո, Յիսուս նազովրեցի, եկիր կորու-
սանել զմեզ. գիտեմք զքեզ ո՞վ ես, սուրբդ
Աստուծոյ: 35. Սաստեաց ի նա Յիսուս, և
ասէ. պապանձեաց, և ել ի գմանէ: Զգետ-
նեաց զնա գեւն ի միջի անդ, և ել ի նմանէ,
և ոչինչ վնասեաց նմա: 36. Եւ եղեն զար-
մանալիք ի վերայ ամենեցուն. խօսէին ընդ
միմեանս, և ասէին. Զի՛նչ է բանս այս, զի
իշխանութեամբ և զօրութեամբ սաստէ այ-
սոց պղծոց, և ելանեն: 37. Եւ երթայր

2000 6-59 (1931)

2002

Հոչակ զնմանէ յամենայն տեղիս շուրջ
զգաւառան:

« 38. Եւ յարուցեալ ի ժողովրդենէ ան-
տի, եմուտ ի սուսն Սիմովնի: 39. Զորանչ
Սիմովնի տագնապէր ջերմամբ մեծաւ: և
աղոջեցին զնա վասն նորա: 40. Եկաց առ
նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթոյ զնա: և
վաղվազակի յարեաւ և պաշտէր զնոսա:

« 41. Եւ ընդ արեւուն մտանել՝ ամենեքին
որոց էին հիւանդք ի պէսպէսցաւս, բերե-
ին զնոսա առ նա: Եւ նա իւրաքանչիւր ու-
մեք ի նոցանէ գնէր ձեռս, և բժշկէր ըզ-
նոսա: 42. Ելանէին և գեւք ի բազմաց,
աղաղակէին, և ասէին, եթէ Գու ես որդի
Աստուծոյ: Եւ նա սաստէր, և ոչ տայր նո-
ցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա, թէ Քրիս-
տոսն է: 43. Եւ իբրև տիւ եղև, ել զնաց
յանապատ տեղի. և ժողովուրդքն խնդրէին
զնա. եկին մինչև առ նա, և արգելուին
զնա, զի մի գնասոցէ ի նոցանէ: 44. Եւ նա
ասէ ցնոսա. Եւ այլոց քաղաքաց պարտ է
ինձ աւետարանել զարքայութիւնն Աստու-
ծոյ, զի յայն իսկ առաքեցայ: 45. Եւ քա-
րոզէր ի ժողովուրդսն գալիլիացւոց:

« Ե. 1. Եւ եղև ի խաճել զնովաւ ժո-
ղովրդեանն, և լսել զբանն Աստուծոյ, և
ինքն կայր առ ծովակին Քեննեսարեթայ:
2. Եւ ետես երկուս նաւս, զի կային առ
ծովակին, և ձկնորսքն ելեալ ի նոցանէ,
լուսնային զգարծիսն: 3. Ել նա ի մի նա-
ւուցն, որ էր Սիմովնի, և աղաչեաց զնա
սակաւիկ մի տանել ի ներքս ի ցամաքէն.
նստաւ և ուսուցանէր ի նաւէ անտի զժո-
ղովուրդսն:

« 4. Եւ իբրև լսեաց ի խօսիցն, ասէ
ցՍիմովն, խաղացո՞ ի խորն, և արկէք զգոր-
ծիս ձեր յորս: 5. Պատասխանի ետ Սիմովն,
և ասէ ցնա. վարդապետ, զամենայն գիշերս
աշխատ եղեաք, և ոչինչ կալաք. բայց վասն
սո բանիդ արկցուք զգարծիսս: 6. Զայս
իբրև արարին, փակեցին ի ներքս բազմու-
թիւն ձկանց յոյժ, մինչև պարպատէին
ուսկանք նոցա: 7. Եւ ակնարկէին որսակ-
ցացն ի միւս նաւն՝ գալ օգնել նոցա. և
եկին: Եւ լցան երկօքին նաւքն մինչև մերձ
յրմիզմել նոցա: 8. Իբրև ետես Սիմովն Պետ-
րոս, անկաւ առ ծուռնկսն Յիսուսի, և ասէ.
Ի բաց զնա յինէն Տէր, զի այր մեղաւոր

եմ ես: 9. Քանզի ահ պատեաց զնա, և
 զամենեսեան՝ որ ընդ նմայն էին, վասն որ-
 սոյ ձկանցն՝ զոր ըմբռնեցին: 10. Նոյնպէս
 և զՅակովբոս և զՅովհաննէս զորդիսն Զե-
 բեղեայ, որ էին սրսակիցք Սիմոնի: Եւ ասէ
 ցՍիմոն՝ Յիսուս. Մի երկնչիր, յայտնէտէ
 զմարդիկ որսայցես ի կեանս: 11. Եւ հա-
 նեալ զնաւն ի ցամաք, թողին զամենայն,
 և գնացին զհետ նորա:

« 12. Եւ եղև ի հասանելն նորա ի մի թ
 քաղաքացն, ահա այր մի լի բորոտութեամբ՝
 իբրև ետես զՅիսուս, անկեալ ի վերայ երե-
 սաց, աղաչեաց զնա, և ասէ. Տէր, եթէ կա-
 միս, կարող ես զիս սրբել: 13. Զգեաց
 զձեռն իւր, հասոյց ի նա, և ասէ. Կամիմ,
 սրբեաց: Եւ վաղվաղակի գնաց ի նմանէ
 բորոտութիւնն: 14. Եւ նա պատուիրեաց
 նմա. Մի ումեք ասել, այլ թէ երթ, ցոյց
 զանձն քո քահանային, և մատս պատարագ
 վասն սրբութեան քոյ, որպէս և հրամայեաց
 Մովսէս՝ ի վկայութիւն նոցա: 15. Եւ յոր-
 դէր առաւել բանն զնմանէ, և ժողովէին
 ժողովուրդք բազումք լսել և բժշկել ի հի-
 ւանդութենէ իւրեանց: 16. Եւ նա խոյս

տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթոս:

Սուրբ Աւետարանի այս ընթերցուածն՝ շարայա
 թութիւնն է առջին տետրում՝ զետեղուած ընթերց-
 ուածին. լսենք այժմ և այս ընթերցուածի թարգ-
 մանութիւնն ու ներքին իմաստն:

Գ. 51 Եւ իջաւ ի կոփաւանում՝ Գալիլէացոց տալա-
 քն. և շաբաթ օրերոսն անոց խոսողանէր: 52. Եւ
 նորս ոստոցանելուն վերայ կարսանային, վասն զի էլիստոս-
 թեալք զէր նորս խօսէ:

Երբ նազարէթացիք իրենց զայրոյթն յազեցնելու
 համար՝ լեռան գլխէն վար պիտի նետէին զՅիսուս,
 և նա մէջերնէն անցաւ, գնաց, իբրև թէ նոցա ձեռ-
 քէն թուչէր. այն գնացածովն իջաւ դէպ ի Կափառ-
 նաում, և այն տեղ կրնակէր. ու շաբաթ օրերն
 ժողովարանումն կքարոզէր. միշտ Աստուծոյ թա-
 գաւորութիւնն ուսուցանելով: Մովսէս Աստուծոյ
 կամքն ու հաճոյքն կուսուցանէր գրաւոր օրէնքներ
 տալով և այս օրէնքներն՝ իսրայէլի ժողովրդին բա-
 րոյականին սահման կռնէին. զոր օրինակ, կսահմա-
 նէին, թէ ինչ իրաւունք ունին. ինչ պարտք ունին,
 ինչ, ինչ պիտի ուտեն, և ինչպէս պիտի ուտեն,
 ինչպէս պիտի ամուսնանան, և ինչպէս աճեն. ինչ-
 պէս պիտի տարածին, և ինչպէս պիտի տիրեն. ինչ-
 պէս պիտի դատին և ինչպէս ճշմարտութիւնն պիտի
 պահեն. ինչ պաշտօն պիտի ունենան. և ինչպէս
 պիտի պաշտեն. ինչ է արդարութիւնը, սրբութիւնն
 ու քաւութիւնը. ինչ է քահանայութիւնն թագաւո-

րութիւնն) սուրբ ազնն, ու սեպհական ժողովուրդն: Եւ այսպէս մարդոյ ծնունդէն մինչի գերեզման բողանդակ կենաց գործն ու բարքն միանգամայն կասկամանէր, մինչև անգամ կասկամանէր թէ անասուններն ինչպէս պիտի գործածեն, և ինչպէս պիտի խնամեն: Արով և իւրայելի բովանդակ ազգին կեանքն ու կենդանութեան գործերն կասկամանէր, մինչև այն առուր համար, որ իւրայելի ժողովուրդը պիտի ձգտէր իմանալ, թէ ինչ պիտի լինի ապագայումն, նոյնպէս այս ձգտումէն սահման կղնէ, և կարգելու, որ մի գուցէ զիւթերու վհուկներու և կախարչներու զիմնն և մեռելահարց լինեն. ըստ որում այս բանն անողներն Աստուծոյ առջևն պիղծ են, և իւրայել պիտի կորսնցնէ այն պղծութիւններն գործող ազգեր, և երկիրն պիտի ժառանգէ, վասն զի Աստուած ատեց այն ազգերու գարշութիւններն: Այսպէս ասելէ ետքն կասկամանէ, թէ ապագայից գիտութեան համար ինչ պիտի անեն Աստ այսմ:

« Կարարեալ լինիս քո տէր Աստուծոն որումը՝ վասն զի այն ողբերն՝ զորս դուս պիտի ժառանգես՝ նոքա հայտնութեանց և դիւրութեանց մոբի կանեն. Բայց տեղ՝ այնպէս հրաման չարտառ քո տէր Աստուծոն: Բո տէր Աստուծոն՝ քո եղբայրներէն ինչ նման մարգարէ պիտի հանէ, նորան մոբի արեք, ասին ինքով ինչպէս որ ինքրեցեք քո Տէր Աստուծոն: Բարեբա՛ւ ժողովիւն օրն հասէիք. — Մեի մ՝ ալ չլետտ զեք Տէր Աստուծոյ յայնը, և այդ զեք հոբը չտեսնէիք, որ զբանենք: — Եւ Տէրն ինչ ասաց, ինչ որ խօսեցան, աղիչ է

ասին ալ նոցա համար մարգարէ հանե՛մ իրենց եղբայրներէն թբը զէլը, և ի՛մ պարգումներս նորա բերանը որա՛մ, և խօսի նոցա հետ, ինչպէս որ պարտաւերէն նորան: Եւ էլի լինի մարդ՝ որ չլի ինչ որ մարգարէն խօսի ի՛մ անունով, զրէմն էս քիմարեմ անորմէն: Բայց մարգարէն՝ էլի անհաւարութեան անէ, և խօսի ի՛մ անունով ինչ որ էս չհրամայեցի խօսել, և հա՛մ լի օրար աստուածներու անունով խօսի, լուր մեռնի այն մարգարէն: Թէ որ ասեք յեր պարտան, ի՛նչպէս քիտնանք խօսել՝ զոր տերը խօսած չէ: Ինչ որ խօսի մարգարէն Տէրով անունով, և չլինի այն բանն և չերէի, այն խօսի է, զոր տերը խօսած չէ. մարգարէն խօսեցու անհաւարութեամբ. մի՛ ներէ՛ք նա՛մ (մեղացե՛ք)»: (Բ. Օր. ԺԸ. 15—22):

Մովսիսի այս պատգամն եթէ լաւ ուշադրութեամբ կարդանք, ներքին իմաստն այսպէս կելլէ: Աստուած օրէնք կուտար Իսրայէլին Մովսիսի միջոցաւ՝ որ կատարեալ լինին Աստուծոյ առաջ: Իսրայէլ կվախնայ Աստուծոյ ձայնէն և տեսիլէն, և չհամարձակեր այն տեսիլը տեսնել: Աստուած ուղիղ վհամարի ժողովրդեան վասն. և կխոստանայ չվախնող տեսիլով և ձայնով տալ իւր օրէնքներն՝ կատարելութեան օրէնքներն. Մովսիսի միջոցաւ տրուածներէն աւելի կատարեալներն, և ապագայի գիտութիւնն:

Ահաւասիկ ժամանակի լրումն հասած է, Քրիստոս Փրկիչ ինքն Աստուած՝ որ Մովսիսի յայտնութեան մէջ կխօսէր և իւր պատգամներն կուտար, այս կանխագոյն խոստման համեմատ մարդացել է)

յաշխարհ եկել, և մեղմ ձայնով ու քաղցրութեան և սիրելի տեսիլով իւր պատգամները կխօսի շաբաթ օրերը ժողովարաններում: Առևտուցանէ Աստուծոյ արքայութիւնն. «Մեր Խաչապուրէ մեր Տէր Աստուծոյ է»: և թէ «Տէրն է մեր հայրը, մեր Խաչապուրէ մեր Փրկիչը և Կրկն Ղեզը»: Առևտուցանէ իսրայէլի ժողովուրդին՝ աղքատներն մտիթարելով, հիւանդները բժշկելով, գերիներն ազատելով, կուրաց աչքերը բանալով, մեղաւորաց կապանքներն արձակելով, հոգւոյ անմահութիւնն ու յաւիտենական կեանքն պատկերացնելով, ցանկալի և երջանիկ նկարագրելով: Ասորվեցնէ գարձեալ նոյն երջանկութեան հասցնող բարոյից օրէնքն՝ գերազանցելով քան ՂՄովսէս: Ասորվեցնէ.

«Գլխած էղէ, Խնայէ» որ յեր երկնաւոր հայրը իմաց է:

«Աստուծոյ էղէ, Խնայէ» որ յեր երկնաւոր հայրը իմաց է: Անգթութիւնը՝ որ ընկերատեսութեան և հպարտութեան արդիւնքն է կդատապարտէ և գթութիւնը կզետեղէ մարդկան սրտերում: Գթութեան և սիրոյ համար ստեղծուած մարդկային սրտերն՝ որ Աստուծոյ մարդասպան հպարտութենէն սկիզբն առած, և մինչև ի քրիստոս տեղի կուտային հպարտութեան՝ կը յանդիմանուին փրկչին քարոզութեան մէջ. կ'յանդիմանէ հպարտութիւնն՝ իբրև ծնունդ ստութեան, իբրև արդիւնք և պտուղ ստութեան. կ'յանդիմանէ և ստութիւնն՝ իբրև կամք նախաշարին սատանայի, որոյ խաբէութեամբն պատրեցան

մարդիկ և թողուցին կենաց հնազանդութիւնը, և այնուհետև տիրապետեց ստութիւնը մարդկան սրտերումն, և փոխանակ գթութեան, հպարտութիւնը զօրացաւ. փոխանակ սիրոյ և ընկերսիրութեան, առելութիւնն ու հակառակութիւնը զօրացան. և փոխանակ կենաց, մահը զօրացաւ մարդկան վերայ: Առևտուցանէր Փրկիչն, թէ մահէն զերծանելու համար, մերժելու է ստութիւնը. պիտի թագաւորէ մարդկան սրտերումն ճշմարտութիւն, սէր և գթութիւն, որ կեանքը զօրանայ և հոգին լուսաւորի, մինչև տեսնէ անմահ կեանքն:

Արչափ որ մեղմիւ կխօսէր կենաց խօսքը՝ ժողովրդեան ականջին և սրտին քաղցրացնելու, այնչափ իշխանութեամբ և զօրութեամբ կխօսէր սուտին և սատանային դէմ, որպէս զի հեռանան մարդկան սրտերէն: Փրկչին վարդապետութիւնը քաղցրութեամբ կխօսի Աստուծոյ ժողովարանում, մինչդեռ Նազարէթի ժողովուրդն՝ թէ և կհասկանար Փրկչին խօսած ճշմարտութիւնն ու շնորհքն. բայց միտք չէր աներ այն շնորհաց վերայ. և կխորհէր, թէ Յովսէփի որդին՝ ի՞նչպէս գիտէ այս խօսքերն, ո՞ւր սորվել է: Իսկ Աստուծոյ ժողովուրդն՝ իշխանութիւն մի կզգայ Փրկչի վարդապետութեան մէջ և կգտնուին մարդիկ, որ կհնազանդին այս իշխանութեան, ու իրենց սրտերումն կընդունին գթութիւն, որով և կզերծանին սատանայի տիրապետութենէն, որ ստութիւն է, և իւր հետե-

առդներուն սրտումն կրնակի՝ կհարտացնէ՝ կնախանձեցնէ՝ մարդասպան կանէ և հիւանդ կանէ:

Փրկիչն՝ մի կենդանի վարդապետութիւն կուսուցանէր. նորս իսկ Աստուծոյ արքայութիւնը քարոզելով՝ կըսթափեցնէր, կարթնցնէր, հոգի կուտար, կուրութիւնը կըուսաւորէր և իւր քարոզած բարոյականին — սիրոյ և բնութեան արդիւնքն, կեանքն՝ պարզապէս տեսանելի կանէր: Նորա ազդած լուսոյն մէջ՝ մարմնական ցանկութիւններու վնասներն ու վտանգներն յայտնի կնշմարուէին. յայտնապէս կտեսնէին, թէ ստութիւնը՝ մահը կիւժեցնէ, ճշմարտութիւնը՝ կեանքը կզօրացնէ: Եւ մարդիկ կմտադրուէին ճշմարտութեան հետեւել թողուլ ատութիւնն իրենց սրտերէն:

55. Եւ ժողովարանումն մի մարդ իւր շէնքերն պիտի քանդէ. աղաղակից մեծայայն, 54. և ասաց. լսուցո՛ւր: Յետո՛ւ հաղորդեցի, ի՞նչ կայ մեզ և թեղ ի՛նչ որ իրանցե՞նք ուրեք գիտէնք: Ի՞նչ ո՞վ էս սորբեր Աստուծոյ:

Փրկիչն կուսուցանէր, թէ մահը ստութեան — սատանի արդիւնքն է՝ իսկ կեանքն՝ ճշմարտութեան — Աստուծոյ շնորհքն է՝ որ զթութիւն և սէր է: Փրկիչն այս խօսքերէն կզգածուի և դիւահարն կմիտի դէպ ի ճշմարտութիւն և տեղի կուտայ գթութեան: Սատանան կտեսնէ որ տեղ չմնար իրեն մարդու սրտումն, կկանչէ Յիսուսին. « թո՛ղ տուր քիչ մը ». որպէս թէ այն խօսքերն՝ բռնել էին սատանայի ձեռքէն պինդ, և կբաշէին: Սատանան

իրբև հոգեղէն արարած, կճանաչէ զորդին Աստուծոյ. և կհարցնէ, թէ ի՞նչ կլինի քեզ, որ ես այս մարդուն մէջ կրնակիմ: Պիղծ դեին այս աղաղակն լուսեցաւ բոլոր ժողովրդեան մէջ. և տեսան թէ դեերը չեն հանդարտել Յիսուսի իշխանական վարդապետութեան:

55. Եւ ասաց զիսկ ի նա, և ասաց. Պատանի՛ր և ե՛լ այդ մարդէն: Դեմ այնտեղ մեղրեղունն գետնին շարժու յնա: և ելաւ անսրմէն. և ուրնը վնաս կրուաւ մարդուն:

Փրկիչն կսատէ դեին, որ լուռ կենայ: չկամենար որ դեմ հրատարակէ մարդկան մէջ, թէ նա Աստուծոյ որդի է. մարգարէից խոստացած Մեսիայն — Օծեալն է: Ըստ որում Յիսուս պիտի լուսաւորէր մարդկան հոգին. և պիտի ճանաչէին զՅիսուս՝ նորա գործերէն, ինչպէս որ մարգարէները գուշակել էին. ըստ որում և կուսուցանէր Յիսուս ո՛չ միայն խօսելով, այլ և գործով: Իւր կհնազանդի Փրկիչի հրամանին, և կելլէ մարդէն. որ ցոյց մի է, թէ սատանայի բնակարան եղած մարդկութեան՝ այլ ևս կիտափագէր ազատուել նորա ստութեանէն և ատելութեանէն, և կիտափագէր ճշմարտութեան և ազատ կենաց:

56. Գարանս էկաւ անմտին վերայ. մեկ մեկու մեկ կիտակէն ու կաւէին. ի՞նչ է այս բանն, որ իշխանութեամբ և զորութեամբ կատարէ պիղծ դեւերուն, և կելլեն: 57. Եւ նորա վերայ համբան կարածուէր անն որեղ գաւառին բուրբոխէն:

Ազարմանայ ժողովուրդն, և ամենքն կհրատարակեն այս զարմանալիքն, թէ Յիսուս կաստեղ զհեռուս, և կհալածուին մարդիկնէրն: Գալիլիոյ գաւառին ամեն կողմերն ամեն զիւղերն կհասնի այս համբաւն, ոմանք կխօսին զարմացմամբ, ոմանք կփութան որ իրենց զիւհարները բերեն, և Յիսուս սաստէ, և հալածէ զւերն. այսպէս շուտով պատմուեցաւ այս սքանչելիքն ամեն կողմերումն:

Աստուծոյ ժողովուրդն հիացած այս սքանչելիքէն՝ փութացին իրենց հիւանդներն բերելու որ բժշկուին, իբրև բժիշկ մեծ բժիշկ ճանաչեցին զՅիսուս և հուշակեցին: Միտք անող չեղաւ թէ Սա՛ Մովսէսի գուշակած մարգարէն է, օրէնսդիր Տէրն է, որ եկել է և իւր պատգամներն մեզմիւ կուտայ իսրայէլի ժողովրդեան, որոյ նշանն՝ այն պիտի լինէր, թէ ասածը պիտի կատարուի. ինչ զէպք որ խօսի, պիտի պատահի և լինի: Չհանգաբտեց ժողովուրդն այս սքանչելիքին, և հուշակելու կփութային, և ժողովարանը պարպեցաւ:

58. Եւ այն ժողովարանէն ելած էր. Սիմոնն որոնք մտաւ: 59. Սիմոնն զգամաւր մեծ ջերմով կրտսնայէր. նորա համար աղաչեցին զՅիսուս: 40. Գորա մօր կեցաւ. սաստեց ջերմն, և լեղոց զնա (ջերմն): Եւ խելոյն վեր կացաւ կրտսնայէր նորա:

Ժողովարանէն դուրս որ ելաւ Յիսուս, Սիմոնին տունը մտաւ, ուր ջերմի հիւանդութեամբ կտաղնապէր. մեծ նեղութեան մէջ էր Սիմոնի զոքանչն:

Թերևս ինքն Սիմոնն կամ նոյն տան ուրիշ մարդիկներէն կային ժողովարանումն, և տեսած էին այն սքանչելիքն, որ սաստելով հանեց զգուս. այս սքանչելեաց տեղեակ եղողներն կաղաչեն զՅիսուս, որ բժշկէ տան հիւանդին: Յիսուս կկանգնի ջերմ բռնողին մօտ, և կաստէ ջերմին. ջերմն ևս կհնազանդի, և հիւանդն իսկոյն վեր կելլէ, կառողջանայ այնպէս, որ ծառայութիւն կանէ եկողներուն, հիւրոյթ կպատրաստէ:

Աստուած՝ հիւանդութիւն ստեղծած չէ. մարդիկ՝ իրենք ստեղծել են, իրենց մէջ տեղիք տուել են հիւանդութեան իրենց չար գործերով. Աստուծոյ սահմանած մարդկային բարոյականի սահմանէն դուրս ելլելով, անել հրամայուած գործերն չանելով, և չանելիք գործեր գործելովը ժամանակի սահմանն ու օրէնքը մտիկ չանելով, և անժամանակ կերպով գործելով ինչ որ բնութեան պահանջներն են, ձրով և Աստուծոյ օրհնութիւնը մերժել են անձերէն, և սատանայի բնակութեան տեղիք տուել են իրենց սրտերումն, որ մարդկան մէջ բնակելով, ապականել է մարդկան խորհուրդները, և այն ապականութեան դարձուցել է խօսքերն. թուլացուցել է մարմինն, և հիւանդանոց դարձուցել: Փրկիչն՝ որի ներկայութեան չեն հանդարդեր և զւերն՝ կաստէ և ջերման, և կհնազանդեցնէ: Երանի թէ մարդիկ զիտնային հնազանդել Փրկչի հրամանին, կենաց խօսքին. հետեւէին նորա ուսու-

ցած բարոյականին, ընդունէին նորա շնորհքն ու զարգանային. սրտերնին մաքրէին ստուծեան ցանկութիւններէն, և Աստուծոյ սիրովն եռային, ու ընկերի սիրովն հանդիսանային՝ լուսաւորուէին, և Աստուծոյ արքայութեան փառացն հաղորդ լինէին հոգևով յորում միայն է յաւիտենական կենաց ճաշակն, որ կգրաւէ կատարեալ հոգիքն: Աստուծոյ արքայութեան, յաւիտենական կենաց և անմահութեան երանութիւններն կքարոզէր Յիսուս. և մարդկան մէջէն դուրսն ու նոցա յառաջացուցած ախտերն կփարատէր: Իսկ մարդիկ՝ դեռ ևս չեն հասկանար նորա խօսքը, կեանք տուող խօսքը, և կհասկանան միայն կատարած բժշկութիւնը, բժշկող խօսքը: Հիւանդներն աւելի ևս կզգան, թէ կարօտ են Աստուծոյ խօսքին, որ բժշկուին իրենց տաղանապէն: Իսկ որոնք որ ինքզինքին առողջ կրկարծեն՝ դեռ ևս չեն խորհիր ազատուել սատանայի կապանքներէն, չարագործութեան անսանձ գրգիռներէն, զրկող և հարստահարող հպարտութենէն: Սորա դեռ չեն հասկացել, թէ հոգևով հիւանդ են, և աւելի ևս պէտք և կարօտութիւն ունին Փրկչին կենաց խօսքերն լսելու, որչափ որ այն հիւանդներն:

44. Եւ երբ արեւը մտնելու վերայ էր, ափն ու՝ որ հիւանդներ ունէին, որեւէ պէտք չուէր (Բռնուած), նորա մօտ կիջէրէին զնոսա:

Ժողովարանումն կատարուած սքանչելիքը տես-

նողներն՝ ամենքը վազեցին դաւառին ամեն կողմերն, հրատարակեցին Փրկչին կատարած բժշկութիւնը, և իրենց ծանօթներուն թելադրեցին, որ հիւանդներն բերեն նորա առաջը, որ միայն խօսքով կբժշկէ: Համբաւն ուր որ հասաւ, այն տեղերում՝ գտնուողներն իրենց հիւանդներն առին եկան Յիսուսի մօտ, կաղաչէին, որ բժշկէ զնոսա:

42. Եւ նա՝ նոցա ափն մէկն վերայ յետ կրէր, և կբժշկէր զնոսա:

Փրկչն՝ ինչպէս որ կուսուցանէր օգնել կարօտ ընկերին, նոյնպէս և կգործէր. և այս ամեն կարգի հիւանդներուն՝ որ առողջութեան և բժշկութեան կկարօտէին՝ կօգնէր. ձեռքը վերանին կրէր և կբժշկէր անխոր: Արեւիցէ հիւանդի բժշկութեան պայմանն էր, որ հաւատային Աստուծոյ Օծեալ Փրկչին, և կբժշկուէին. այս հաւատքը կրպահանջէր Յիսուս հիւանդներէն, կամ ազգաց հիւանդներու ծնողքէն. որ ճէր դաւանելով կյայտնէին իրենց հաւատքն, ինչպէս կերևի Աւետարանչաց պատմած մասնաւոր բժշկութեանց մէջ Փրկչին պահանջած հաւատքէն:

45. Եւ որքան որ երբ կիջէին խաղաղութիւն ու խառնի, թէ Աստուծոյ որդին էս դու: Եւ նա կասարէր, և թոյլ չէր որար նոցա՝ որ խօսէին, զի կճաննային զնա, թէ Քրիստոսն է:

Հատ հիւանդներ կբժշկուին, և դիւահարներէն դուրսը կիջնեն, և կաղաղակեն, թէ Աստուծոյ որդին է, Քրիստոսն է. որոց աղաղակը կարգեւէ

Յիսուս որպէս զի մարդիկ ճանաչեն. զՅիսուս նորա սփռելիք շնորհքէն և լոյսէն, և ոչ թէ գեւերու քարոզելէն:

45. Եւ երբ առաւոր ելաւ, ելաւ անապատ դեղ մը քնաց. և ժողովուրդները կենդանի զնա, եկան մինչև նորա մօտն, և կարգելէն զնա, որ չեթոյս իրենցմէ:

Ժողովուրդներն որ հիւանդաց բժշկութեամբն աւելի զարմացած էին, հիւանդները բժշկելէն ետքն ևս կստիպեն, որ իրենց մօտ մնայ Յիսուս, և Հեռանայ: Այս ցանկութիւնն եթէ պարզապէս իրրև մի վարպետ բժիշկ իրենց սահմանումն պահպանելու միտք չէ, կնշանակէ, թէ ժողովուրդն սկսել էր զգալ նորա կենաց խօսքի ճաշակն, զգացել էր նորա քարոզած հոգւոյն լոյսն ու շնորհքն, և այն լոյսն ու շնորհքն իրենց մօտ միշտ ունենալ կձգտին:

44. Եւ նա կասէ նոցա. որքեչ քաղաքներու ևս դեպք է քարոզել. Ասորո-ծոյ արտայտելիմն, զի այն նպաստակա խրիստեացոյ: 45. Եւ Գալիլիայոց ժողովուրդներուն հետ շրջի:

Բայց փրկիչն՝ ըստ որում խրկուած էր բոլոր ժողովուրդներուն քարոզելու, չլսեց նոցա ստիպմունքին, և սկսեց Գալիլիայի միւս ժողովուրդներուն մէջ ուսուցանել միևնոյն կերպով, միշտ Աստուծոյ թաղաւորութիւնն ուսուցանելով:

Եւ 46. Եւ երբ ժողովուրդը նորա շուրջ կուգան կենդանի, որ Ասորո-ծոյ խօսք լսեն, և ինչն կեցած էր Գեներեսարէիէն

սկսելն եղբրն: 2. Տեսաւ երկու նաւեր, որ կեցել էին շոգիի եղբրն, որոցմէ էլեր էին յինարաներն և բորժիտները կուտանային: 3. Մտաւրէն մէկն ելաւ նա, որ Ալեքսանդրն էր, և աչալեց զնա, որ մի փոքր ցամաքն դէպ ի ներս որանի նստաւ, և նաւէն կուտանէր ժողովուրդներուն:

Փրկիչը կլսէ ժողովուրդներու խնդիրն, և կգառնայ անապատէն. բայց Ասիաոնաում չմտնել, կըկանգնի ծովակի ափումն, և կուսուցանէ Աստուծոյ արքայութիւնն: Ըստ որում Փրկիչն ուսուցած արքայութիւնն՝ աշխարհի արքայութիւն չէր, Փրկիչը շատ անգամ անապատ տեղեր կգիմէ, այս անգամ աչ ծովակի եզերքումն ոտքի վերայ կեցած կուսուցանէ այս՝ թերևս այն նկատմամբ՝ որ ժողովուրդներն ևս միջոց ունենան հարցանելու Յիսուսէն. զի ժողովարանում քարոզած ժամանակն՝ չէին հարցներ ուսուցանողին, և միայն իրենց մէջ կմնար, ինչոր հարցնել կամարերէին. կամ թէ մէկմէկու հետ ըսելիայն կըրթմնջէին: Թերևս այս մտքով՝ այս անգամ աչ ծովեզերքումն կանգնած կշարունակէ ուսուցանել: Երբ խոնուող ժողովուրդներն աւելի վշտանան, Փրկիչն այն տեղ կեցող ձկնորսներուն մի նաւը կելլէ. և նաւուն տիրոջը կաղաչէ, որ միքիչ ցամաքէն դէպ ի ներս տանի. կհասնի նաւապետը, և նաւը ցամաքէն կհեռացնէ:

Փրկիչն տեսնէ բոլոր ժողովուրդներն, որոնք շուրջն են, և ըստ որում Փրկիչի գործն ևս մի ուսուցանելի օրինակ է. այն է՝ ճանաչել ընկերին իրաւունքով:

20006-59
1004
1033

Ճանաչելով նաևատերին իրաւունքն, կաղաչէ, որ մի քիչ ներս տանի. դեւերուն և հիւանդութիւններուն սաստող և հրամայող Փրկիչն, այս տեղ կաղաչէ նաևին տիրոջը, չհրամայեր: Արով հաշտ ընկերվարութեան օրինակ մի կուտայ, թէ Աստուծոյ արքայութեան հնազանդող մարդիկ՝ պարտին ճանաչել իրենց և ընկերին իրաւունքն և ըստ այնմ վարուել, խնդրելով և ոչ պահանջելով, ինչպէս որ սովորութիւն էր այն ժամանակ աշխարհի իշխանութեան որդիներու բարոյականումն, որ միայն կհրամայէին, կարծելով թէ ամեն իրաւունք իրենցն է, և ընկերն՝ իրաւունք չունի, այլ միայն պիտի հնազանդի: Փրկիչն՝ ինչպէս վայել է Աստուծոյ արքայութեան որդիներուն, ըստ այնմ կվարուի նաևատիրոջ հետ. սիրով կաղաչէ, և նա սիրով կընդունի և կկատարէ:

Փրկիչը՝ ծովէն դէպ ի ցամաք կտկտի խօսել, ծովեզերքում խոնուած ժողովուրդներուն ուսուցանելով. և կուսուցանէ Աստուծոյ արքայութեան անմահութիւնն, և այն անմահ կենացն հասնելու ճշմարիտ կեանքն ու ուղիղ բարոյականն, զոր պէտք է պահել այս աշխարհի կեանքում: Աւետարանիչն այս տեղ ևս զանց կանէ դնել, թէ ի՞նչ խօսեցաւ Փրկիչն. բայց Աւետարանի ամբողջ պատկերէն կերևի, թէ Աստուծոյ արքայութիւնը կուսուցանէր: Փրկիչն՝ ամեն անգամ կուսուցանէր Աստուծոյ արքայութիւնը, բայց միևնոյն բացատրութեամբ չէր խօսեր ամեն տեղ, այլ ունկնդիր ժողովուրդեան

ընաւորութեանն համեմատ կխօսէր, այնպէս որ ժողովուրդն հասկանայ. ժամանակ ժամանակ կխօսէր ամենայն պարզութեամբ, որպէս զի երկրագործ ժողովուրդն հասկանայ, և այսպիսի դիպուածում, երկրագործաց ամենօրեայ դիպուածներէն օրինակներ կվերցնէր և կառակէր. նոյնպէս նոցա հասկանալի ճշմարտութիւններն՝ իրրև առակ մէջ կբերէր, և իւր խօսքի ճշմարտութիւնն կապացուցանէր. ինչպէս կերևի այս՝ լեռան քարոզի մէջ ձեռնարկած առակներէն. իսկ երբ փարիսեցիք և դպիրք ներկայ կլինէին ունկնդիր ժողովուրդներու հետ, այն ժամանակ աւելի ծածուկ միտք ունեցող առակներով կբացատրէր իւր միտքն, որպէս զի նոքա լսեն, և չհասկանան. ըստորում չէին հաւատար Աստուծոյ խօսքին, մանաւանդ թէ կհակառակէին, և կջանային որ Աստուծոյ օրինացն հակառակ ցուցնեն զՓրկիչն և նորա գործերն: Փրկիչն ուսուցած այս յայտնի և ծածուկ առակներն և նորա բացայայտ վարդապետութիւնն, մի մի և կտոր կտոր մէջ կրերեն աւետարանիչներն՝ զանազան տեղերում, որոց ամենքն ալ Աստուծոյ արքայութեան մի մի հանգամանքներն կպատկերացնեն. կամ յաւիտենական կեանքն ցանկալի կհանդիսացնեն. և կամ աշխարհիս հոգևոր կենաց պիտոյքներն թեթեւցնելով, ընկերսիրութեան խաղաղութիւնն ու հանգիստն կը պայծառացնեն, որոց ամենքն ալ մարդուս հոգին այնպէս կբռաւեն, որ աշխարհիս հարստութիւնն,

վառքն ու իշխանութիւնն՝ ունայն և արհամարհելի կերևին բոլորովին. և այ ս երևոյթը տեսնողներն՝ այլ ևս չեն կարողանար բաժնուիլ Յիսուսէն, որուն համար կ'ընդուն ամեն բան՝ ինչ որ պատուական է՝ ինչք, ստացուածք, ծնողք, կին, որդիք, քոյրեր և եղբայրներ, և կհետեան Յիսուսին, որ նորա ուսումն ուսանին, նորա արքայութեան օրէնքներուն հպատակին:

Այս տեղ ծովէն դէպ ի ցամաք ուսուցած միջոցին՝ հաւանական է, թէ կուսուցանէր և յողնած ժողովրդեան վաստակն թեթևցնող հաւատոց վարդապետութիւն, նման լեռան քարոզի այն մասին, որ կհրամայէ չհոգալ մարմնական պիտոյից համար, և չափէն աւելի չյողնել:

« Այսոսեօրն օր՝ հոգայտ և օր՝ ասէտ, թէ ի՞նչ պիտի ունենտ. կամ ի՞նչ պիտի խմենտ. կամ ի՞նչ պիտի հագնենտ: Չէ այդ ասենն՝ հեթանոսներն (զԱսորոսաք չեանաշուներն) կենքերն. Կանգի յեր երկուսոր շայն բերտ, թէ այդ ասենն պիտ է յեր: Խնդրեցէտ նախ Ասորոսայ արտասեօրնը և նորա արքարոսեօրնը, և այդ ասենն ալ աւելի կորոսե յեր: (Մատթ. Զ. 31—33): »

Այս համառօտ խօսքերում բովանդակուած ընդորձակ իմաստն կբացատրէր Փրկիչն և կուսուցանէր, թէ մարդիկ՝ իրենց մարմնական պիտոյքներուն համար՝ շատ քիչ աշխատանքի պէտք ունին. ըստորում՝ նոցա ամեն պիտոյքն Աստուած կուտայ առանց նոցա խնդրելուն: Աստուած՝ տիեզերաց

օրէնքն կառավարելով, արեղական և երկրի շրջանն անդադար կհոլովեցնէ, և տարւոյն եղանակներն անընդհատ կյաջորդեցնէ, ու երկրին պտղաբերութիւնն ամեն տարի առատօրէն կնորոգէ: Մարդիկ՝ միայն պիտի ժողովին Աստուծոյ պատրաստած պիտոյքներն, և ուտեն, խմեն, և հագնին. որուն համար շատ քիչ աշխատանք և ջանք է հարկաւոր: Իսկ մարդիկ՝ իրենց մտքումն չհաւատալով Աստուծոյ արքայութեան, և չհաւատալով, թէ Աստուած է՝ որ կինամէ բոլոր արարածներն, չեն կարողանար տեսնել Աստուծոյ ամենաբաւական զօրութիւնն, և իրենց քիչ պիտոյքին ետեէ շատ կյողնեն: Իսկ եթէ հաւատան Աստուծոյ արքայութեան, և գործեն նորա սահմանած արդարութիւնն, ամեն մարդու ամեն օրուայ կերակուրն՝ Աստուած կուտայ անպակաս. և մարդիկ միայն պիտի ժողովին աւուր պիտոյքին չափով որ ամենաթեթև աշխատութիւն մի է միայն, մանաւանդ որ զբօսանքի կնմանի բան աշխատութեան: Բայց մարդիկ աւելորդներու ցանկութեամբ կաշխատին չարաչար. և ինչ որ պէտք է՝ զայն միայն կվայելեն, և աւելորդները կիչանան. ինչպէս որ Անապատումն զիզացող մանանայն՝ շատ ժողովողին՝ չէր աւելնար, և քիչ ժողովողին՝ չէր պակասեր. իսկ միւս աւուր համար եթէ պահէին, կնխտէր, և աւելորդի ցանկութեան ունայնութիւնն կյայտներ: Աուսուցանէր Փրկիչն, թէ ինչպէս մանանայի տեղացած օրերումն՝ ժողովուրդը միայն կժողովէր և կու-

տէրու որ և իցէ հոգս չունէր, նոյնպէս է և ամեն ժամանակ: Անապատում տեղացած մանանայէն աւելի բարեբերութիւն կուտայ Աստուած երկրի երեսումն ամեն կլիմային տակ՝ կազդուրիչ սնունդով: բայց մարդիկ աւելորդի ցանկութեամբ կփշացնեն Աստուծոյ պարգևն, առանց արգարութեան՝ իրենց ընկերները զրկելու չափ աշխատելով: Աստուած ամեն տարի առատութեամբ կուտայ արմտիք—հացի վերարբերեալ հունտեր, սերմեր, և պտուղներ, նաև ամեն տեսակ խոտեր, որոցմով ուտելի անասուններն կաճեն կգերանան, և անհատնում ուտելիք կներկայացնեն: Զորս եթէ մարդիկ իրենց բաւականին չափով միայն ժողովին և վայելեն, ամենքին կբաւէ և կառաւելու, բայց մարդիկ չարաչար կգործածեն Աստուծոյ բարիքը. չափէն աւելի ամբարելով, և փտեցնելով ու նեխեցնելով. անասնոց նորածին ձագերն՝ դեռ կաթնում մորթելով և ուտելով, ճիշդ այսպէս է մարդկան վարքն և խմիչքի և հագուստի մասին:

Փրկիչն ուսուցանելով Աստուծոյ արքայութեանն հպատակող և հաւատացող մարդկան դիրութիւններն, թէ նոցա ամեն պիտոյքն Աստուած կուտայ իւր ամենաինամ արարչութեան զօրութեամբ, մատնացոյց ևս եղաւ թերևս և ծովակին, որոյ խորքերումն անթիւ ձկներ՝ ըստ տեսակի կաճէին Աստուծոյ դրած սահմանին համեմատ, զորս կորսան մարդիկ թեթև ուռկանով, որոյ աշխատութիւնն՝ խիստ

թեթև է. փաթթել ուռկանը, և ջուրը նետել. և ապա զուրս քաշել լի ձկներով: Եթէ խոնուած ժողովրդեան ձեջ չկային ձկնորսներ, կային գոնէ երկու նաւերու ձկնորսներն, որոնք ևս կլսէին Աստուծոյ արքայութեան աւետարանին, և թերևս չէին կարողանար հաւատալ, թէ ձկնորսի աշխատանքն խիստ թեթև է: Բայց Յիսուս վերջացնելով իւր խօսքը, կսկսի ապացուցանել, թէ ձկնորսի աշխատանքն՝ խիստ թեթև է. եթէ հաւատան, թէ Աստուած է, որ կպատրաստէ նոցա պիտոյքն. և գործով կապացուցանէ ըստ այսմ:

« 4. 1. երբ խօսելն ըւեց, ապա Սիմոնն Յասալ + շէրէտի ի խոր (նոյն), և գործիւնիք յթեցէ + որսալ: »

Այսպէս կհրամայէ Փրկիչն, որ տեղն ու տեղն ապացուցանէ, թէ Աստուած կպատրաստէ մարդկան կերակուրն ընդհանուր խնամքով, և թէ մարդիկ խիստ քիչ աշխատանքի պէտք ունին իրենց պիտոյիցն համար, եթէ հաւատան Աստուծոյ արքայութեան և պահեն նորա արգարութիւնն: Ձկնորսներն՝ հաւատով չեն լսեր Փրկչի հրամանին. և կասէ Սիմովն.

« 5. Պարտախան որսալ Սիմոն, և ապա ն.ս. վարդապետ: Բոլոր զիշերս աշխատեցան, և ոչինչ չբռնեցին, բայց այդ խօսիւր հասար յթեմ + ա + գործիւնիքը: »

Սիմովնի այս խօսքն՝ հետևանք է յոգնած մի մարդու մտածմունքներու, որոնք կկրկնուին և շրջան կառնուն մարդու մտքումն, և կլիշեցնեն այն

ծանր և չարաչար զբաղմունքներն, զոր կրել է իւր պիտոյքն ձեռք բերելու համար: Միմովի՛ի այս միւլե-
նոյն մտածմունքներն կմտածեն և այսօր շատ մար-
գիկի յիշելով իրենց կրած ծանր տառապանքներն,
զորս կրել են միայն ապրուստի և զգեստի համար-
մանաւանդ այն կարգի մարգիկն՝ որ օրական պի-
տոյքին հօգսէն աւելի կջանան, որ հարստութիւն
գիղեն իրենց գանձարանումն առանց միտք անելու,
թէ մարդուս չմնար իւր ձեռք բերած աւելորդ
հարստութիւնն, այլ՝ ինչպէս որ մերկ եկել է,
այնպէս մերկ կգնայ մարդ՝ թէ կանուխ լինի այն
թէ ուշ: և աշխարհի հարստութիւններն ինչպէս
որ հողէն կելլեն, այնպէս ալ հողին կմնան:

« 6. 2-րդ (շորձեղ յիշել) երբ արին, միջը լեցուեցաւ
նիւնց բազմութիւնն՝ որքան որ կարելի էր. մինչև նոցա ու-
կաները կտարարուէին: 7. Այդ կանելին որսակից լինելու
բեւոյ ի միւս նաւն, որ ճան օրէն նոցա. և եկան և երկու
նաւերն ալ լեցուեցան: այնպէս որ մինչև ընկիւնում վերայ
էին »:

Չկնորսներն՝ որ ամբողջ գիշերն աշխատել էին
և ո՛չինչ չէին բռնել, և այս պատճառաւ չէին
յուսար, թէ ձուկ բռնեն այն օրն, և առանց տկրն-
կալութեան՝ միայն Փրկչի խօսքը չկտորելու հա-
մար՝ ձգեցին գործիքնին, և ահա տեսան, որ ձկանց
բազմութենէն ուռկանը չեն կարող յետ քաշել.
կձգեն ուժով, և ուռկանը կպատուտի. ձեռքեր
պէտք են, որ շատ տեղերէ բռնեն: Չկնորսներն՝

որսի բազմութենէն ուրախացած, աչք կանեն ըն-
կերներնուն՝ որ միւս նաւումն էին, և որ կուգան
կհասնին. կքաշեն ուռկանը՝ ձկները կհասնին այն-
չափ շատ, որ երկու նաւերն ալ կըլլեցօրին, և այլ
ևս կան ուռկանումն կժողովեն ու կգիղեն նաւե-
րուն վերայ դէպ ի վեր շեղակուտած, և ահա
նաւերն ընկղմելու կհասնին, և ձկներ չեն վերջա-
նար: Այսպէս յաջող որս՝ թերևս իրենց կեանքումն
տեսած չէին այն ձկնորսներն. մոռացած գիշե-
րային ժամերումն իրենց արած զուր ջանքն ու
անօգուտ վաստակն, ուրախութեամբ ներս կժողո-
վէին առատ ձուկն: Եւ երբ ձուկն կաւելնայ, և
նաւերումն տեղ չմնար, այն ժամանակն հաղիւ-
կսփսին միտք անել ձկնորսներն, թէ այս ինչ որս էր,
որ պատահեց այս ժամուն, Փրկչին հրամայած ժա-
մուն, և նորա մատնացոյց արած տեղումն: Թերևս
խորհեցան, թէ Յիսուս՝ վարպետ ձկնորս է. բայց
գիտէին, թէ նա՝ Յովսէփի որդին է, և արհես-
տով հիւսն. և ձկնորսութիւն երբէք արած չէ-
խորհեցան, թէ արդեօք նորա աչքի տեսութիւնը
կթափանցէ և ջրերի՞ խորքումն. և կմտաբերեն,
որ նա դէպ ի ցամաք ժողովրդին կնայեր, և կու-
սուցաներ, և դէպ ի ծովուն խորքերն չնայեցաւ:
Չկնորսութեան մէջ վարպետ լինելու ամեն կէտերն
միտք կանեն, և կզգան, որ մարդկային գիտութիւն-
ներէ դուրս մի հայեացք է Փրկչին հայեացքը, կը-
յիշեն նորա վերջին խօսքերն, որ կատեր. — Ե՛կ հի-

քայլ) թէ ինչ պիտի ուրեք, կամ ինչ պիտի խօսէ, կամ թէ ինչ պիտի հարնէի. և այսպիսի նիւթեր մի՛ խնդրէի, այլ խնդրեցէի նախ՝ Աստուծոյ արտադրութեանը, որ քոյ թափառուրէ յեր վերայ, և այս խնդրեցէի Աստուծոյ արդարութեան. և եթէ այս երկուսն խնդրէի, ա՛յն նիւթաւոր պիտոյնէն. և աւելի և աւելի կորուսնի յեր: — Միտք կանէ Սիմոն, թէ Փրկչին այս խօսքերն արտաբերած միջոցին՝ ինքն ցանկացաւ, որ Աստուծոյ արքայութեան հպատակի, և միայն Աստուծոյ հրամայած արդարութեանն հետևի. և թէ իւր այս մտադրութեանն իսկոյն հետևեց Փրկչին հրամանն, — Յաւալ լինէ՛ր որչա՛ն ի խոսն, և քործիքն յիշեցէ՛ր որսուցաւ: — Եւ ահա իրապէս կհատարուի Փրկչին ուսուցած՝ աստուածային խնամքն՝ որ պէտք եղածէն աւելի կպատրաստէ մարդկային կենաց պիտոյքներն: Դարձեալ միտք կանէ Սիմոն, թէ Յիսուսի խօսքերն՝ սոսկ մարդոյ խօսքեր չեն. այս խօսքերն՝ որ իսկոյն կատարումն կառնուն՝ Աստուծոյ խօսքեր են, երկնքի և երկրի հրամայող Տիրոջ խօսքեր են. այս խօսքերն՝ ջրերու խորքումն և ձկներուն հրամայող խօսքեր են. յայտնի է ուրեմն, թէ այս Յիսուս վարդապետն՝ մեր ընթացիներէն է՛, սա երկնային Վարդապետ է: Սա պիտի լինի Մեսիայն, որուն համար մարգարէներն կպատմեն, թէ ժամանակաց լըրմանն յաշխարհ պիտի գայ, հեթանոսաց թագաւորութիւններուն պիտի յաղթէ, Իսրայէլի գերութեան մնացորդներն պիտի դարձնէ, և Դաւթի թա-

գաւորութիւնը պիտի յաջողեցնէ. սա է Մեսիայն, որուն համար մարգարէից նշանակած ժամանակն հասել է, և որուն համար Յովհաննէս Մկրտիչ վկայեց, թէ ձեր միջումն է, Թերևս այսպէս կխորհէր Սիմոն, և միևնոյն ժամանակն կտարակուսէր՝ իբրև տկար մարդ վասն որոյ և ահ կուզայ վերան. և ինչպէս որ Իսրայէլի ժողովուրդն Սինայի ժողովքումն՝ Աստուծոյ տեսելէն և ձայնէն կահարեկէր, նոյն ահն կյիշէ Սիմոն (և ընկերներն), և կասէ.

« 8. Սեմօն Պետրոս եբբ քեհուս, Յիսուսի ջանկերն ինչաւ, և ապա Մեկտի քնա՛ ինչեմ Տեր, ղի մեղաւոր մարդ մ՛ եմ ես »:

Սիմոն Պետրոսի ահն այնչափ ուժգին է, որ ինքն հեռանալու մեկդի գնալու չզօրեր. Տիրոջը կինդրէ, որ հեռի գնայ իրմէն. և այսպէս կինդրէ՛ միտք բերելով, թէ ինքն մեղաւոր մարդ է, և արժանի է Աստուծոյ մօտ լինել: Պետրոս՝ իբրև մարդ՝ կցանկանար աշխարհի ամեն վայելչութեան. և իբրև սոսկական մարդ՝ մատնուած էր ամեն տեսակ նեղութեանց և տագնապներու. և այս տագնապներումն շատ անգամ տրանջած կլինէր իւր նեղութիւններէն, նաև ընդդէմ Աստուծոյ այսպիսի մեղքերն կյիշէր, և կասէր. թէ Մեղաւոր եմ ես. և ինքն ահէն թուլացած, Տիրոջմէն կինդրէր, որ հեռանայ իրմէն:

« 9. Բռնալի վտեղ բռնեց զնա ամեն խոյզն. և ամենքն որ նորա հետն էին, յինչեմ որոնցն հաւար, որն որ բռնեցին »:

10. Երանայե՛ (Վախը բռնել էր) զմտովբոս և զմտովաննես
ԶԷբեդոսի որդիներն, որ Սեփոնի որսովիցին (որոնք ընկեր
էին) :

Միևնոյն խորհուրդներն կխորհէին և Յակովբոս և
Յովհաննէս, ինչ որ Սիմովն Պետրոս կխորհէր. և
միևնոյն վախն բռնեց և զնոսա, և նոյնպէս կաղա-
չէին, որ Յիսուս հեռանայ իրենցմէ. ըստ այնմ, թէ
մեզաւորներն՝ Աստուծոյ առջևն չեն հանդարտեր :

« 10. Եւ Յիսուս սոսց Սեփոնին. Մի՛ վախար, սոյն
էրան զմտովի որսալս ես (որանել) ի կեանս :

Յիսուս Փրկիչ կխարատէ ձկնորսներու վախն և
կխոստանայ իրեն աշակերտ առնուլ զնոսա, որպէս
զի փոխանակ ձկներն ի մահ որսալու, զմարդիկ
որսան ի կեանս: Փրկիչն՝ ինչպէս ինքն կուսուցանէր
զմարդիկ, որ իրենց գործերովն հեռանան սատանայի
հարած տիրապետութենէն, ճնշող գերող իշխա-
նութենէն, և Աստուծոյ արքայութիւնն ընդունին
իրենց սրտերումն, և Աստուծոյ սահմանած արդա-
րութեան գործերովն ապրին. այս ուսումը տարա-
ծելու համար աշակերտներ պիտի պատրաստէր, որոց
գործն պիտի լինէր, ուսուցանել բոլոր աշխարհի
մարդկան, թէ աշխարհիս իշխանութեան պատճա-
ռած զրկանքներէն և տառապանքներէն կզերծանին
մարդիկ՝ եթէ հպատակին Աստուծոյ արքայութեան
օրէնքներին, և նոցա հրամայած արդար գործերն
գործեն. այսպէսով Փրկչի աշակերտներն՝ զմարդիկ
ի կեանս որսացած պիտի լինէին: Փրկիչն այս խոս-

տումն կանէ Սիմովնին, որ վախէն կողոր: Ո՛չ
միայն Սիմովնին, այլ նաև նորա որսակիցներուն այս-
պէս կխոստանայ Փրկիչն. որով և նոցա սրտէն կը-
փարատի ահն, և կհանդարտին նորա քաղցր կոչու-
մովն:

« 11. Եւ նաւը ցտփտի հանած, տէն բռն խողոյշին,
և նորս էտէն բնացին » :

Ձկնորսներն՝ Աստուծոյ արքայութեան կենաց քա-
րողը լսեցին. և թէ մարդկային կենաց պիտոյքներն
Աստուած կհոգայ իւր արարչական խնամքովն՝ փոր-
ձով տեսան. իմացան, թէ Աստուծոյ հրեշտակն կամ
նոյն ինքն Աստուած կուսուցանէ իրենց և կխօսի,
վախցան Աստուծոյ առաջը կենալէ. և միևնոյն ժա-
մանակ Աստուծոյ քաղցր կոչումէն հանդարտեցան,
և իրենց նաւերը ցամաքն հանած, այն ահագին ձրկ-
ներն իրենց տղայոց և ընկերաց կթողուն և իրենք
երեքն Յիսուսի ետէն կերթան: Աստուծոյ կենաց
քաղցրութիւնն եթէ մի անգամ ճաշակէ մարդ,
այլ ևս չէ կարող հեռանալ այն կեանքէն. հետևե-
ցան ձկնորսներն Աստուծոյ կենաց, և օրէ օր կուսա-
նէին Փրկչին օրինակէն և վարդապետութենէն, թէ
ինչպէս պիտի ժառանգեն մարդիկ Աստուծոյ ար-
քայութիւնն ու զերծանին աշխարհիս տաղնապնե-
րէն, մեղքերէն, հեռանդութիւններէն և մահուանէ:

Չկանց անանկալ որսն և Յիսուսի կոչումն՝ այս-
պէս սղղեցութիւն արին ձկնորսներու վերայ՝ որ
իրենց բոլոր ստացուածքն ձգեցին ու Յիսուսի

ետեւէն գնացին. այս միւսնոյն եղելու թիւնը, զոր մեր աչքին առջեւ տեսնելու պէս կկարգանք Աւետարանումն, մենք որ Քրիստոսի Հետեող ենք, գոնէ անուանիս այսպէս է, մեր վերայ ինչպէս կազդէ արդեօք. կարող ե՞նք մտաբերել, թէ մարդս յաշխարհ կուգայ բոլորովին անդէտ և անկարող մանուկ, և այս մանուկին կերակուրն՝ իսկոյն կաղբերանայ նորա մօր ստինքներումն. կարող ենք տեսնել այստեղ, թէ մենք մարդիկս չենք հոգացած այն կերակրոյ մասին. կարող ենք խնդրել, թէ ո՞վ է, որ կաղբիւրացնէ այն կերակուրը, որով Հետզհետէ կանանի և կզօրանայ այն տկար մանուկն. կարող ենք տեսնել արդեօք, թէ ամենազօր Արարիչն՝ իւր ամենախնամ զօրութեամբ՝ կարգադրած է այնպէս, և Իրենով կաճի մարդ՝ իւր անդէտ անկարող մանկութեան օրերումն՝ յաշխարհ ծնանելու րոպէէն սկսեալ: Եթէ կարողանանք ըմբռնել, թէ այս անկարող մանկութիւնը կզօրանայ և կապրի Աստուծոյ խնամքովն՝ կարող ենք նաև տեսնել, թէ մանկութենէն ելած և զօրացած մարդիկն անգամ, թէև կաշխատին իրենց պիտոյքին ետեւէն, բայց իրենք իրենցմէ չեն կարող ապրել, եթէ Աստուծոյ արարչական խնամքն չմատակարարէ նոցա պիտոյքն. արդարև մարդս կժողովէ իւր հացն ու ամեն պիտոյքըն երկրի երեսէն, բայց գիտէ՞ մարդ, թէ այն պիտոյքն կհասնի ամեն տեղ Արարչական ամենախնամ զօրութեամբ. եթէ չբուսցնէ Աստուած, ո՛չ

ոք չէ կարող ժողովել: Իսրայէլի ժողովուրդն՝ աւետարատումն ինքն կելլէր և մանանայն կժողովէր, կլսէր, կթրէր և հաց կպատրաստէր, և այն հացով կանանէր. բայց մանանայն տեղացողն՝ Աստուած էր. եթէ Աստուած չտեղար, նոքա ի՞նչ պիտի ժողովէին: Մեք քրիստոնեայքս—Քրիստոսի Հետեողներս, այս իմաստութեամբ նայենք և այս պատմուած ձկանց որսին վերայ. և հասկանանք, թէ ինչպէս կապրեցնէ Աստուած զմարդիկ, և ի՞նչպէս կապրին մարդիկ՝ առանց պահելու նորա արքայութեան օրէնքներն: Այն ձկնորսներն ամբողջ գիշերը ծովին երեսը կթափափին, որ միւս աւուր համար իրենց ուտեստ պատրաստեն, կամ իրենց պիտոյքէն աւելի ձեռք բերեն, քաղաքի շուկայում վաճառեն, և հարստութիւն ու գանձ գիզեն. այս պիտոյքին և կամ աւելորդ հարստութեան ցանկութեանն հետեւելով՝ գիշերային քնոյ հանգստէն ինք զինքնին զրկող մարդիկն՝ ամբողջ գիշերը կաշխատին, և ոչինչ չեն բռներ, և ո՛չ իսկ իրենց ուտելու չափով: Ինչո՞ւ չեն բռներ, — Ասան զի Աստուծոյ սահմանած օրէնքէն դուրս կաշխատին: Ահա Աստուծոյ օրէնքումն ապրող մարդկան կենաց բարոյքն և օրէնքն և աշխատութիւնն կուսուցանէ Փրկիչն, կլսեն, կըմբռնեն, բայց չեն հաւատարբոր սրտով. և Փրկիչն՝ ինքն կհրամայէ աշխատել Աստուծոյ արքայութեան օրինաց հրամայած կերպով. և մի անգամ միայն ուռկանը կձգեն կքաշեն,

և անակնունելի որս կանեն. այնչափ ձուկ կհանեն, որ թերևս բոլոր քաղաքի բնակչաց կբաւականանար. թերևս ծովեղերբում խոնուած բազմութեանն ալ կբաւականանար:

Այս իմաստութեամբ կարգանք և լսենք այս սքանչելի որսն, և այս իմաստութեան աչքով տեսնենք Աստուծոյ արարչական ամենախնամ զօրութիւնն և հաւատանք բոլորով սրտիւ. թէ Աստուած է, որ կինամէ զմեզ և բոլոր արարածները. և թէ մեր ջանքերն ի զուր են, զմեզ չեն ապրեցնել, որչափ ալ վազենք, տառապենք և գիղենք. կապրենք գարձեալ Աստուծոյ ողորմութիւնովն, որ ողորմած է, և կինամէ նաև ստահակներն, որպէս զի դառնան և ճանաչեն Իրեն և իւր արքայութեան մէջ ապրեն՝ ազատ ամեն տեսակ տառապանքէ, ցաւէ, և մահէ. և արժանի լինին անմահ կենացն յաւիտենից:

Թօթախիներ մեր սրտերէն աշխարհիս ընչից ազատութիւնն. հաւատանք Աստուծոյ արքայութեան, հեւենք Փրկչին ուսուցած աւետարանն. սիրենք մեր ընկերը մինչև իսկ մահ յանձն առնելով. և ահա ամեն բան կաւելանայ մեզ. Գործենք մեր գործընամենսն խաղաղութեամբ, և ձկնողաներուն հետ՝ Բրիտոսի արքայութեանն հետեինք. մինչև զուարճանանք հոգւով՝ ճաշակելով նորա քաղցրութիւնէն. Լուսաւորուենք Աստուծոյ արքայութեան լուսով, և տեսնենք Աստուծոյ սահմանած արդարութեան հաւասարութիւնն, և աշատուինք միանգամ աշխար-

հիս ահէն. Այս իմաստութեան զարթեցուցած հաւատովն հետեւենք Փրկչին՝ ձկնորսներուն հետ միացած, և տեսնենք ու լսենք, թէ ինչեր կցուցնէ, և ինչ կուսուցանէ. մտադրութեամբ լսենք սուրբ Աւետարանի շարայարութիւնը, և Աստուծոյ հոգին կառայնորդէ մեզ հասկանալ Իւր հաճոյքն ու արդարութիւնն:

« 12. Եւ երբ իտղաներէն ժէն կհասնէր նա, ահա զի Երբ Բորոտութեամբ լի, երբ դեսս զՅիսուս) երեսն վերայ ինչոս) աղաւթց զՅիսուս) և ասաց.— Տէր, ելի ի մեռս) կարող ես զիս սրբել.— »

Ահա Գալիլիոյ քաղաքներէն մին կհասնի Տէրն, և գիմացը կելլէ մի մարդ, որ ոտքէն մինչև գլուխը բորոտած է, այս բորոտն արդէն զՅիսուս կկնտուր հաւատով, թէ նա կարող է բժշկել. սա թերևս անձամբ կճանաչէր զՅիսուս, և տեսնելուն պէս գետին կընկնէ երեսի վերայ, և կաղաչէ՝ աղաչելու ամեն կերպով. պէտքէ յիշել, թէ Լրէայք գետին կընկնէին միայն Աստուծոյ տապանակին առջև տաճարին մէջ. այս արարմունքով բորոտն իւր հաւատքը կը պատմէ, թէ կհաւատայ ինքն, թէ Յիսուս Աստուած է և որդի Աստուծոյ, և նորա առջևն երեսի վերայ ինկած, կաղաչէ, որ սրբուի: Աստուած, որ գթած է, իւր առաջը խոնարհող մեղաւորին և հիւանդին կողորմի, չանտեսեր, և չանցնէր անհոգութեամբ, ինչպէս սովոր են աշխարհասէր մեծամեծներն. այլ՝

« 13. Յիսուս յերեսն երկնցոց, նորան հասաց) և

ասաց. — Կհատնաս՝ սրբոտիք. — և նորափէն իսկոյն քնաց
բորոտոթիւնն » :

Կխոնարհի Յիսուս, և ձեռքը կերկնցնէ՝ բորոտին
կհասցնէ առանց զգուելու, և նորա հաւատոցն պէս
կասէ. « կկամենամ, սրբուիք » : Ահա այս ներգոր-
ծութիւնն ևս տեսանք, թէ մեր հիւանդութիւննե-
րէն ևս կբժշկուենք, ախտերէն կսրբուինք, եթէ
հաւատով խնդրենք Յիսուսէն :

« 14. Եւ նա (Յիսուս) պարտիւրէց նա (բորոտին), որ
ուրիշ չառէ. այլ (ասաց) քնա՛, աստուծոյն ցոյց որոշ
դէպ, և պարտագ ընծայէ՛ սրբոտածիք համար, որ նոտ
ևս վայելն, ինչպէս որ Մովսէս հրամայեց » :

Փրկիչն՝ այն անտանելի բորոտութիւնը կսրբէ, և
կպատուիրէ, որ ոչ որի չասէ, թէ ինչպէս բժշկուե-
ցաւ. այլ երթայ նախ Աստուծոյ օրէնքը կատարէ,
ինչպէս որ Մովսէսի ձեռքովն հրամայուած է : Որ և
իցէ ախտէ սրբուողն՝ Աստուծոյ օրինաց պահպանու-
թեան պիտի զգուշանայ, որ այլ ևս չբռնուի այն
ախտէն : Փրկիչն կպատուիրէ, որ ոչ որի չասէ, թէ
ինչպէս բժշկուեցաւ, ըստորում ուր որ կգնար, բազ-
մութիւնն կյաճախէր նորամօտ՝ որպէս զի բժշկու-
թեան սրաչելիքը տեսնեն. իսկ Փրկիչն աւելի ևս
կփութար, որ Աստուծոյ արքայութեան խօսքը լսէին
և ուսանէին. և Աստուծոյ որդոյն հաւատային :

« 15. Եւ նորա մասին աւելի ևս կարողանար իրօտն
(հուշակն) և շատ խոզովաբորներ կտողովին, որ լսեն և
որ բժշկուին իրենց հիւանդութիւններէն » :

Որ քաղաք որ կմտնէ Յիսուս, այն տեղ կժողովին
և շրջակայ գիւղերէն մեծ բազմութեամբ՝ որպէս
զի նորա քարոզը լսեն և իրենց հիւանդութիւններէն
բժշկուին : Կուսուցանէ Յիսուս անդադար, և կաւե-
տէ, թէ Աստուծոյ արքայութիւնը մօտեցել է,
և հիւանդներին կբժշկէ :

Հետեւեք Փրկչին, ինչպէս հիւանդներն կհետեւին
բժշկութիւն խնդրելով. հետեւեք, և նորա կեանքն
ու լոյսն խնդրեք. և նորա հաւատովն ապրենք ի
մահուանէ ի կեանսն յաւիտենից :

« 16. Եւ նա ծածկապէ՛ կերէր որդի ի մարդ չքնալու
որդէր, և ողբէի կէտար » :

Հետեւեք մենք ալ Փրկչի օրինակին, և աղօ-
թենք. — Երկնաւոր Հայր, սրբէ՛ մեր բերանը, որ
արժանապէս Հայր անուանենք զքեզ. թող գայ քո
արքայութիւնը, և երկրի վերայ ալ մեր մէջն ալ
թո՛ղ կատարուի կամքդ, ինչպէս որ երկնքում կկա-
տարուի : Մեր օրական ապրուստն՝ որ քո ամենա-
խնամ զօրութենէն կաղբերանայ միշտ, այսօր ալ
տո՛ւր : Մեր յանցանքները ներէ՛ մեզ, ինչպէս մենք
կներենք մեզ մեղանչողներին : Փորձութեան մէջ
մի խրկեր զմեզ, այլ չարէն փրկէ՛, զի կարող ես,
արքայութիւնն ալ քուկն է, զօրութիւնն ալ քուկն
է, փառքն ալ քուկն է :

50 Յունիսի 1890
Ի Շահմիտի :

Ի Տպարակի Ս. Կարապետի

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

208
U-96

1076

062 8057

1076

<< Ազգային գրադարան

NL0028097

